

Muistio: Suun terveydenhuollon asiakasmaksut ja yhteispäivystys 06022023

Hyvil Oy: Tuula Kock, Kaisa-Maria Kimmel, Sami Uotinen

STM: Merja-Liisa Auero, Marjo Kekki

Suun terveydenhuollon asiakasmaksut ja yhteispäivystys

Tämä muistio käsittelee suun terveydenhuollon asiakasmaksuja koskevaa tulkintaa yhteispäivystyksessä. Muistio on laadittu yhteistyössä STM:n ja Hyvil Oy:n asiantuntijoiden kesken.

Päivystysasetuksen 20§:n mukaan laajan päivystyksen yksikössä on oltava saatavilla laillistetun hammaslääkärin palvelut. Yksikössä on oltava riittävät tilat, välineistö ja osaaminen suunhoidon tarpeen tutkimiseen ja suunhoitoon.

Yhteispäivystyksellä tarkoitetaan päivystysyksikköä, jossa on sekä perusterveydenhuollon että eri erikoisalojen lääkäreiden palveluja. Suun terveydenhuollon päivystyksen järjestäminen osana yhteispäivystyksiä parantaa näiden palvelujen saatavuutta.

Hyvinvointialueiden, HUS-yhtymän ja Helsingin kaupungin on huolehdittava siitä, että kiireellistä hoitoa on saatavilla kaikkina vuorokauden aikoina joko kiireettömän hoidon yhteydessä tai ympäri vuorokauden toimivassa päivystysyksikössä.

Päivystysasetuksen mukaan kiireellinen vastaanottotoiminta on järjestettävä arkipäivisin ilmoitettuna aikana lähellä asukkaita paitsi, jos potilasturvallisuuden ja palveluiden laadun turvaaminen edellyttää arvion ja hoidon keskittämistä päivystysyksikköön. Terveyskeskuksissa järjestettävä kiireellinen vastaanottotoiminta turvaa tavanomaisten kiireellisten vaivojen hoidon lähipalveluna ja usein osana terveystakeskuksen päiväaikaista vastaanottoa. Se voidaan toteuttaa myös yhteispäivystyksessä, jos paikallisesti on näin sovittu. Paikallinen erikoissairaanhoidon poliklinikka voi myös hoitaa potilaidensa kiireellisiä asioita osana kokonaishoitoa.

Suun terveydenhuollon päivystys toteutetaan laajan päivystyksen yksiköissä yöpäivystystä lukuun ottamatta. Yksikössä tulee olla valmius kiireellisen suun hoidon tarpeen tunnistamiseen ja taudin määrittämiseen sekä tarpeelliseen hammaslääkärin antamaan kiireelliseen hoitoon. Perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon päivystyksen järjestäminen yhteistyönä mahdollistaa riittävät resurssit yhteispäivystyksen toimintaan suun terveydenhuollossa. Hyvinvointialueiden velvollisuus järjestää kiireellisen hoidon antamista varten vastaanottotoimintaa lähipalveluna arkipäivisin päiväaikaan ja tarpeen mukaan iltaisin sekä viikonloppuna päiväaikaan tukee suun terveydenhuollon päivystysjärjestelyjä yhteispäivystysyksiköissä. Terveystakeskuksissa järjestettävän kiireellisen vastaanottotoiminnan tarkoituksena on turvata lähipalveluna kiireellisen hoidon saaminen tavanomaisissa suun terveysongelmissa, joiden hoito ei edellytä päivystysyksiköihin koottua osaamista.

Päivystysasetus jättää liikkumavaraa sen suhteen miten kiireellinen suun terveydenhuolto voidaan käytännössä toteuttaa. Kiireellistä suun perusterveydenhuoltoa voidaan päiväaikaan toteuttaa joko kiireettömän hoidon yhteydessä terveystakeskuksissa tai yhteispäivystyksen yhteydessä. Virka-ajan ulkopuolella kiireellistä suun terveydenhuollon vastaanottotoimintaa voidaan fyysisesti toteuttaa terveystakeskuksissa yhteispäivystyksen lisäksi. Virka-ajan ulkopuolinen suun terveydenhuollon kiireellinen

Muistio: Suun terveydenhuollon asiakasmaksut ja yhteispäivystys 06022023

Hyvil Oy: Tuula Kock, Kaisa-Maria Kimmel, Sami Uotinen

STM: Merja-Liisa Auero, Marjo Kekki

vastaanotto toiminta on päivystysasetuksen uudistamisen yhteydessä keskitetty laajan päivystyksen sairaaloihin. Yhteispäivystyksessä on mahdollisuus myös kuvantamiseen ja laboratoriotutkimuksiin virka-ajan ulkopuolella. Yhteispäivystyksessä toteutettava suun terveydenhuollon päivystys on pääosin perusterveydenhuoltoa, joka ei vaadi hammaslääketieteen erikoisalojen osaamista. Laajan päivystyksen sairaaloissa suun terveydenhuollon järjestäjänä vuodenvaihteeseen asti on ollut joko perusterveydenhuolto tai sairaanhoitopiiri. Yöaikainen suun terveydenhuollon päivystys on keskitetty yliopistosairaaloihin.

Järjestämisvastuu siirtyi hyvinvointialueille 1.1.2023. Suun terveydenhuollon kiireellisen vastaanotto toiminnan ja päivystyksen tuotantovastuu voi olla edelleen joko perusterveydenhuollolla tai erikoissairaanhoidolla riippuen siitä, miten hyvinvointialue on päättänyt.

Asiakasmaksut

Asiakasmaksuasetuksen mukaan terveyskeskuksessa annetusta suun terveydenhuollosta voidaan periä asiakasmaksuasetuksen 9 §:n mukaiset maksut.

Päivystysasetuksen tarkoittamaan yhteispäivystyksen yhteydessä järjestettyyn suun terveydenhuoltoon sovelletaan asiakasmaksuasetuksen säännöksiä.

Asiakasmaksuasetus määrittelee asiakasmaksun enimmäismäärät, joten hyvinvointialue voi harkintansa mukaan päättää asiakkaalle edullisemmista asiakasmaksujen määräytymisperusteista. Epäselvissä tilanteissa on suositeltavaa tulkita asiakasmaksusäännöksiä asiakkaan etu huomioiden.

Asetuksen 8.1 §:n mukaan arkisin klo 20.00-08.00 sekä lauantaina, sunnuntaina ja pyhäpäivinä yhteispäivystyksessä annetusta hoidosta saa periä enintään poliklinikkamaksun. Muina aikoina annetusta suun terveydenhuollosta peritään perusterveydenhuollossa asetuksen 9 §:n mukainen suun perusterveydenhuollon asiakasmaksu sekä erikoissairaanhoidossa sairaalan tai muun toimintayksikön ja terveyskeskuksen erikoislääkärijohtoisen sairaalan poliklinikalla asetuksen 8 §:n mukainen poliklinikkamaksu.

Terveyskeskuksessa annetusta suun ja leukojen erikoissairaanhoidosta voidaan periä 9 §:ssä säädetyn maksun sijasta enintään 8 §:n 1 momentissa tai 8 a §:ssä säädetty maksu asiakasmaksuasetuksen 9 a §:ssä määritellyissä tilanteissa.

Terveyskeskuksen suun terveydenhuollon, muun avosairaanhoidon ja erikoissairaanhoidon asiakasmaksujen määräytymistä ohjaavat säännökset ovat erilaiset. Suun terveydenhuollon käynneistä terveyskeskuksessa peritään käyntimaksut ja toimenpidemaksut. Suun terveydenhuollossa ei ole vuosimaksua. Suun terveydenhuollon asiakasmaksuja käsittelevissä pykälissä ei ole säädetty erikseen päivystyskäyntien maksusta.

Muussa terveydenhuollossa kuin suun terveydenhuollossa yöllä ja viikonloppuisin tapahtuvista avosairaanhoidon käynneistä voidaan periä korkeampi maksu

Muistio: Suun terveydenhuollon asiakasmaksut ja yhteispäivystys 06022023

Hyvil Oy: Tuula Kock, Kaisa-Maria Kimmel, Sami Uotinen

STM: Merja-Liisa Auero, Marjo Kekki

(asiakasmaksuasetuksen 7.2 §:n mukainen maksu tai 8.1 §:n mukainen poliklinikkamaksu) kuin päiväaikaan tapahtuvista käynneistä.

Asiakasmaksuasetuksella on myös jossain määrin pyritty ohjaamaan palvelujen tarkoituksenmukaista käyttöä ajallisesti. Esimerkiksi yleislääkärillä käynneistä on mahdollista periä yöllä korkeampi asiakasmaksu kuin päivällä tai illalla.

Asiakasmaksuasetus on vanha ja ei kaikilta osin huomioi muuttunutta toimintaympäristöä ja nykyisiä toimintamalleja, kuten yhteispäivystystä.

Asiakasmaksuasetus on tulkinnanvarainen, eikä siinä ole yksityiskohtaisesti säädetty suun terveydenhuollon päivystyksestä erikseen.

Suun terveydenhuollon kiireellinen vastaanotto toiminta päivisin terveysasemilla ja päivystys yhteispäivystyksissä on pääosin luonteeltaan perusterveydenhuoltoa.

Asiakasmaksuasetuksen 8.1 §:n mukainen klo 20 jälkeen ja viikonloppuisin perittävä poliklinikkamaksu voi johtaa suun terveydenhuollossa siihen, että yöllä ja viikonloppuisin samasta palvelusta perittäisiin erisuuruinen ja usein pienempi maksu kuin päivällä. Tämä ei liene ollut tarkoituksena.

Päivystysasetus antaa mahdollisuuden siihen, että suun terveydenhuollon kiireellinen vastaanotto toiminta voidaan toteuttaa yhteispäivystyksessä. Samoin paikallinen erikoissairaanhoidon poliklinikka voi toteuttaa kiireellisiä asioita osana kokonaishoitoa.

Asiakasmaksuasetuksessa ei ole yksityiskohtaisesti säädetty yhteispäivystyksen maksuista suun terveydenhuollon palvelujen osalta. Asiakasmaksuasetus on siten varsin tulkinnanvarainen.

Hyvinvointialue voi toteuttaa suun terveydenhuollon virka-ajan ulkopuolisen kiireellisen hoidon perusterveydenhuoltona tai osana erikoissairaanhoidon hoitoa. Ensin mainitussa tapauksessa olisi mahdollista myös käyttää asiakasmaksuasetuksen 9§:n mukaisia maksuja. Mikäli suun terveydenhuollon virka-ajan ulkopuolinen päivystys toteutetaan toiminnallisesti yhteispäivystyksessä osana erikoissairaanhoidon hoitoa, niin silloin suun terveydenhuollon maksut peritään asiakasmaksuasetuksen 8 §:n mukaisina poliklinikkamaksuina.